# אור לשמים — משפטים



ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא, א). נ"ל כי ישראל מונין ללבנה (סוכה כט.), ונבין מה בין בחינת ירח לבחינת לבנה, על פי מה דאיתא בזוה"ק (ע' ח"ב לח:) על פסוק ליל שמורים (שמות יב, מב), עד דלא קבילת דכר ליל, מדקבילת דכר לילה. כמו כן נוכל לומר כאן, עד דלא קבילת דכר, היינו קודם שקיבלה שפע מעלמא דדכורא, והוא רק כמו בחינת ריח כמאן דאריח ריחא, אבל מדקבילת דכר נק' לבנה, כי משם נמשך ליבון עוונות לבני אל חי. ונחזור לענין ראשון שישראל מונין ללבנה, וימות הלבנה הם שנ"ד, וזה היה עבודת הכהן בזמן הבית שהיה מצות תרומת הדשן, ובזה פירשתי הפסוק (ויקרא ו, ג) והרים את הדשן אשר תאכל האש, היינו שהיה מרים אותן שנ"ד ימים של כל השנה, מה שישראל מונין ללבנה, שיהיה כל השנה בהתרוממות.עוד נ"ל והרים את הדשן, שהיה יכול לכתוב והרים את האפר, אבל הכתוב מרמז לנו דרך אמת לעבודתו, שכ"ז שלא נתקן מיעוט הירח אנו צריכים לאחוז במדת ענוה ולהיות שפל ואין בעיני עצמו, והכהן הוא הצדיק שבדור הוא מרים לאותן נשמות שהם בחי' דשן, ומפרש הפסוק למי יכול הצדיק להרים נשמתו - אשר תאכל האש, היינו שיש לו התלהבות ושמחה ושמחת הבורא ב"ה בוער בלבו, ואעפ"י שמכיר שפלותו וחסרונו ולבו כ[ו]אב עליו ואיך ירום ראש, אבל מתוך זה הצער צריך תיכף לאחוז עצמו בשמחה, וזכור יזכור שזה טובת הבורא ב"ה שנתן בלבו שיכיר שפלותו, וברוך שלא עשני גוי, ועי"ז יתלהב לבו לשמחה, ולאיש הזה יכול הצדיק להרים נשמתו ולתקנו, וזה והרים את הדשן אשר כנ"ל. ופשט את בגדיו, ויהיה תיבת בגדיו לשון בוגד, היינו שהצדיק הפשיט ממנו השפלות ונותנם להקליפות, וזהו ולבש בגדים, למי לובש אותן הבגדים שרומזים על שפלות כנ"ל, מפרש הפסוק אחרים - היינו לסט"א. והוצאת את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור, וכשהצדיק מבריח ומפריד מן האדם השפלות אזי יכול להעלותו לשרשו, וזה והוציא את הדשן, שהוא בחינת דשן ועדיין הוא בחוץ למחנה, הצדיק מעלהו אל מקום טהור (כאן נראה חסר).ובזה נבוא לבאר פסוק שהתחלנו בו, ואלה המשפטים, פירוש שעניני התפשטות מן העולם המעשה, הוא אשר תשים לפניהם, רומז ליראת שמים כמאמר חכז"ל (סוטה מא:) על פסוק שום תשים עליך מלך (דברים יז, טו) שתהא אימתו עליך:

עוד נ"ל ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא, א), ופירש רש"י כל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים, ואלה מוסיף על הראשונים. י"ל אלה נק' הערב רב כמו שאמרו (שמות לב, ד) אלה כו', והם בכל דור ודור עד שיבערם משיח צדקינו ברוח בער וברוח משפט. פסל את הראשונים - נפסקו ונתקו מג' ראשונות, כי נשמות ישראל הם נחצבים ממקור גבוה כמו שכתוב (איוב לב, ח) ונשמת שדי תבינם, מג' ראשונות, אבל הערב רב אין להם שם אחיזה. ואלה מוסיף על הראשונים, נק' ישראל המתקנים מעשיהם בתשובה, וזה ואלה, כי וא"ו הוא המשכה, כי הוא מושך עצמו למעלה בתשובה, והוא"ו הוא מושך עוד וא"ו, דהיינו שממשיך שפע מלמעלה, וזה מוסיף על הראשונים, שיוכל להעלות אפילו דברים גשמיים לעשות מהם נחת רוח לפני השם יתברך.עוד נ"ל מוסיף על הראשונים, כי יש יחוד וזיווג תמיד לצורך שפעת עולמים הק', והיחוד הזה נעשה אפילו בלתי מ"נ, ויש יחודים הצריך למ"נ (לקוטי תורה פ' וירא), וזה מוסיף על הראשונים, דהיינו שיתוסף שפע על הראשונים ע"י שיתעורר מ"נ למעלה.והנה כתיב (שמות יח, כב) ושפטו את העם בכל עת, כי עת רומז ליחוד אהי"ה הוי"ה, עשר פעמים אהי"ה ועשר פעמים הוי"ה בגימטריא עת, וכל נקרא הצדיק כמו שאמר יעקב יש לי כל (בראשית לג, יא). והטעם שהצדיק נקרא כל, ע"י שנו"ן שערי בינה נמשכו על ידו לעולם העשיה, וכל בגימטריא נו"ן (לקוטי תורה פ' וישב), ומשפט רומז לדעת, כי משפט הוא דבר המזוג, והצדיק ממשיך לישראל השפעות טובות וכל משאלותם הכל הצריך לפי הזמן, וזה ושפטו את העם בכל עת, כנ"ל.ובזה יבואר הפסוק הקודם, ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, כנ"ל ואלה מוסיף על הראשונים, ע"י שמעלה עצמו ומושך עצמו למעלה זוכה להמשיך מכתר עליון ע"י סוד הדעת, ואח"כ תשים לפניהם - תוכה ליחד י"ה בו"ה, ודו"ק.וזה ג"כ פירוש הפסוק (כג, י) ושש שנים תזרע ארצך ואספת את תבואתה, ג"כ כנ"ל, כל מקום שנאמר וא"ו מוסיף על הראשונים, שש נק' הו"ק, ושש - וא"ו מוסיף, דהיינו שתמשיך מג' ראשונות לו"ק, עי"ז תזרע ארצ(י)ך - תוכל להשפיע כל השפעות טובות לישראל, רומז בלשון זריעה, ויהיה ברצונך, וארצך הוא לשון רצון כאשר פירש כאדמו"ר מוהרי"י מלובלין זצללה"ה על פסוק (שמות כג, כו) לא תהיה משכלה ועקרה בארצך.ואספת את תבואתה, ולכאורה הול"ל תבואתך, ולפי דברינו הנ"ל ניחא, דקאי על השכינה, דהיינו כשתעשה כנ"ל תזכה להמשיך שפע מלמעלה, ואח"כ תעלה את השכינה למעלה ראש, ותבואתה רומז להשכינה וכדכתיב (דברים לג, טז) תבואתה לראש יוסף, תבואתה רומז למלכות (זח"א רכו: ע' מקדש מלך), ויוסף נקרא בחינת צדיק (זח"א קנג:), וראש יוסף רומז לדעת, וזה ואספת את תבואתה, ודו"ק:

כי תקנה עבד עברי (כא, ב). יובן על פי ששמעתי מכבוד אדמו"ר מוהרי"י זצללה"ה מלובלין על פסוק (יהושע כד, ג) מעבר הנהר, היינו לתקן היצר הרע ולהגביר הצורה על החומר ולעשות ממנו יצר טוב ולהאיר אותו, וזה מעבר - היינו יצ[ה]"ר שהעבירך מדרך התורה. הנהר - תראה לעשות ממנו הנהר, לשון נהורא. וכשנמתק יצר הרע אזי הוא נעשה יצר טוב ועוד מסייע לאדם לעבודתו, וזפ"ה כי תקנה, היינו שתתקן. עבד עברי שהוא יצר הרע, ולזה נקרא עבד כדאיתא (סנהדרין נט:) חבל על שמש הגדול, שקודם החטא היה עבד נאמן, וכשמתקן אדם את מעשיו הרי הוא כמו קודם החטא, ויצר הרע נעשה לו עבד ומשמש. וז"פ כי תקנה, היינו אחר התיקון. עבד עברי, מעברי שהעבירך תעשה שיהיה לך עבד:

ואם שלש אלה לא יעשה לה ויצאה חנם אין כסף (כא, יא). ודרשו חז"ל (ע' כתובות מו:, קדושין ד.) אין כסף לאדון זה אבל יש כסף לאדון אחר ומנו אביה. ונ"ל דאיתא (מו"ק כח.) בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא כי אם במזלא, ואין מזל לישראל (שבת קנו.), וזה סוד השלך על ה' יהבך (תהלים נה, כג). וזפ"ה ואם שלש אלה לא יעשה לה, דהיינו שהכנסת ישראל לית לה מגרמה כלום (זח"א קפא.) רק צריך להמשיך ממקום גבוה, וז"פ שלש אלה, היינו בני חיי ומזוני. לא יעשה לה, שאין ביכלתה להשפיע כנ"ל. ויצאה חנם, רק צריך להמשיך ולהשפיע ממקום גבוה שנקרא חנם, כי ע"י זכות אינו נקרא חנם, והם לאו בזכותא תליא כי אם במזלא, וזהו ויצאה חנם אין כסף, תיבת כסף רומז לבני חיי ומזוני, כסף בגימטריא עץ החיים, ובני נק' ג"כ כסף כי הם באים ע"י כיסופא דכל כיסופין, וכסף יענה את הכל (קהלת י, יט) נק' מזוני. ודרשו חז"ל אין כסף לאדון זה, רומז על ת"ת דודה (ע' זח"ב קיח. פרדס שכ"ג ע' אדון), אבל יש כסף לאדון אחר ומנו אביה, רומז על עתיקא, וז"פ זוה"ק (ע' זח"ב נב:) ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי (שמות יד, טו) אלי דייקא, בעתיקא תליא, ודו"ק:

עוד לאלהי מילין, דהנה עיקר העבדות הוא להאיר הכנסת ישראל ולהמשיך לה מוחין קדישין, כי כמו שהחיות של אדם הוא המוח המחיה הכל, כמו כן בעולמים המוחין הם מחיים לעולמים התחתונים. וז"פ (דברים לב, כט) לו חכמו ישכילו זאת, לו רומז לו"ק כידוע (לקוטי תורה תהלים סי' לו), דהיינו להמשיך ע"י העבדות מחכמה העליונה דרך ו"ק עד הכנסת ישראל שנקרא זאת (זח"ג ל., רצט.), וזפ"ה ואם שלש אלה - אם תהיה עבודתך שתמשיך מוחין קדישין מרומזים על ג"ר, לבחינת אלה רומז על ו"ק וכנ"ל. לא יעשו לה - לא י[ו]כלו האומות להרע לישראל ולעשות להם שום עולה. ויצאה חנם אין כסף - ונזכה לגאולה כמו שכתוב (ישעיה נב, ג) חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו, ודו"ק:

שלש רגלים תחוג לי בשנה (כג, יד). דאיתא בגמרא (ברכות טז:) אין אבות אלא שלשה, וצריך האדם להמשיך האור של אברהם יצחק ויעקב אל בחי' רגלים, כי כל הברכות שבירך הקב"ה לאבותינו נגנזו לדרא בתראה (ע' זח"א קעב.), וצריך האדם עכשיו לעורר הברכות משלש עד רגלים - רגלי דמשיחא. וזה הדבר היה גלוי לפניו ית' כששיער הנקודה לברוא את העולם, כמו שפירשנו כבר על פסוק (תהלים קכב, ב) עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים כנ"ל, וזה תחוג לי בשנה, לשון חוג חוגה, לשון חקיקה, שדבר זה היה חקוק לפני, בשנה גימטריא ספירה, ואין אדם מחדש שום דבר כי הכל היה בבראשית:

שלש רגלים תחוג לי בשנה (כג, יד). דהנה כתיב (דברים לג, יח) שמח זבולן בצאתך וכו', דהנה השי"ת ב"ה ברא עולמו ויסדה על תמכי אורייתא, שיהיה קיום והעמדה, והם העמודים שהעמיד שלמה המלך ע"ה במקדש וקראם בשם יכין ובועז (מל"א ז כא, ע' זח"ג רפב.), ובעולמים העליונים הם נקראים נצח והוד (זוהר שם), וצריך האדם לפעול בעבודתו ובעשיתו להמשיך שפע לתמכי אורייתא שיהיה להם העמדה ויוכלו לסמוך.וזה נרמז בפ' בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ (בראשית א, א) א"ת ראשי תיבות תמכי אורייתא, דהיינו שהשי"ת ב"ה יסד העולם התחתון על תמכי אורייתא, ודוגמתו בעולמות העליונים, כי נצח הוד יסוד דבינה נעשית מוחין לזו"נ, וזהו את השמים ואת הארץ, ודו"ק.וזפ"ה שלש רגלים תחוג לי בשנה, דהיינו שיהיו שלש רגלים שרומזים על נצח הוד יסוד (טעמי המצות פ' משפטים), יהיו במעלה גדולה במקום חג"ת, וזה תח"ג ר"ת חג"ת, ועי"ז יבוא השפעה לזה העולם, וזהו בשנה - כי שנה בגימטריא ספירה, רומז על מלכות שתתמלא בכל טוב בשביל ישראל, ודו"ק:

שלש רגלים תחוג לי בשנה (כג, יד). דהנה כלל גדול בעבודת ה' שמי שלא נגמרה מלאכתו מלאכת שמים בפועל ובמעשה לא יבקש מוחין, רק שיראה מקודם לתקן מעשיו בפועל, והנה כמו שהגוף נחלק לג' חלקים כידוע כמו כן החלק אלהי שבאדם נק' ג' שמות נר"נ, וזה שלש רגלים ר"ל שיעשו רגלַים לשלשה בחינות אלו במעשה הטוב בפועל. גם שלש רגלים הם נגד ג' אבות הקדושים (לקוטי תורה פ' בלק), וכל אחד כלול משלשתן, תלת גו תלת, וזה שלש רגלים, שבכל רגל כלולים כל הג' אבות:

את חג המצות תשמור (כג, טו). ע"י מצות שמירת מצה שישראל שומרין בגלות המר הזה מתוך הדחק והלחץ, נזכה במהרה בימינו לקיים שלש רגלים וכו' ולראות פני ה' ולהעלות לציון ברנה כמצווה עלינו בתורתינו, אמן כן יהי רצון:

ועבדתם את ה' אלהיכם וכו' (כג, כה). והדקדוק ידוע, שמתחיל בלשון רבים ומסיים בלשון יחיד. ונ"ל כי הגמרא (פסחים כב:) דרשו על פסוק (דברים ו, יג) את ה' אלהיך תירא, לרבות ת"ח. כמו כן נוכל לומר כאן, כי האדם הרוצה לעבוד את השי"ת צריך להיות דבוק ומקושר עם כל ישראל ואם לא יעשה כן אין עבודתו שלימה, וזה ועבדתם את ה' אלהיכם, את הוא לרבות שצריך להיות דבוק ומקושר עם ישראל בני אל חי חלק ה' עמו, ועי"ז וברך את לחמך ואת מימיך.והנה ידוע שהשפע הנשפע מלמעלה נמשך ע"י הצדיק, וטעם הדבר הוא, כי השי"ת דרכו להיטיב לעמו ישראל, והשפע הולכ(ו)ת מאתו תמיד לישראל, רק מחמת שאינם מגודרים ומסויגים אזי החיצונים חוטפים ח"ו השפע מהם, ולזה השפע הולכ(ו)ת ע"י הצדיק שהוא מגודר ואינם יכולים ורשאים לקרב אצלו, וזה וברך את לחמך, לשון יחיד. ואת מימיך נק' זרע ישראל, שיהיה לישראל זרע חי וקים. והסירותי מחלה מקרביך, דהיינו שאסיר המונעים זאת מישראל, אסיר זאת מקרביכם ויהי' לישראל בני חיי ומזונ' רויחא וכל טוב:

עוד נ"ל, ובהקדם פירוש הפסוק (שמות יד, ו) ויאסור את רכבו ואת עמו לקח עמו, כי העומד בתפלה צ"ל בהכנעה וכמאמר חז"ל (ברכות ל:) אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד הראש, ופירש רש"י הכנעה, וצריך לעמוד על מעמדו ולא יפנה לכאן ולכאן רק כעבד לפני רבו ואם יפיק רצון מה' עבור עמו ישראל, וזפ"ה ויאסור את רכבו, רכבו הוא הגוף, שבעת התפלה הוא אסור כעבד לפני המלך, וזה ויאסור את רכבו. אבל מזהיר הכתוב ואת עמו לקח עמו, היינו שיהי' כל מגמותיו עבור בני ישראל להמשיך עליהם רחמים ושלום, וצדיק כזה שכל רצונו וחפצו להמשיך טוב על ישראל אינו משגיח על ענייניו והצטרכותו וכמעט שאין לו פנאי לזכור מזה, שכל מחשבתו עבור בני ישראל, אבל השי"ת בוחן כליות ולב ורואה לבבו הנאמן נותן לו שכר סרסרות, כמו שפירשנו הפסוק (במדבר יא, ט) וברדת הטל על המחנה לילה וכו' יעוין שם בדברינו.ובזה נפרש הפסוק ועבדתם את ה' אלהיכם, ואיתא בגמרא (תענית ב.) עבודה זו תפלה, וזה ועבדתם - יש התפלה הוא עבור כ"י, וזה ה' אלהיכם ולא נאמר לשון יחיד שיהיה פי' שמתפלל על עצמו, אבל אמר לשון רבים כנ"ל, מבטיחה לו התורה שהבורא ב"ה יברך את לחמך וכו', היינו על הצטרכותו ומחסורו אני אשגיח:

עוד לאלהי מילין, ששמעתי מכאדמו"ר מוהרי"י זצלה"ה מלובלין שפירש הפסוק (דברים כח, ו) ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך, ודיקדוק וכי אדם בא לביתו קודם צאתו ואיפכא הול"ל. ותירץ, כשאדם נוסע לאיזה עבור איזה ענין שצריך לו, צריך מקודם לבקש רחמים עבור הצדיק, ועי"ז נפעל ענייניו, וזפ"ה ברוך אתה בבואך להצדיק, שתהיה בבחינת ברוך שתמשיך ותבקש רחמים עבור הצדיק, אזי יכול הצדיק להמשיך לך כל טוב ותהיה ברוך בצאתך מן הצדיק, עכ"ד.ואיתא בגמרא (פסחים כב:) את ה' אלהיך תירא (דברים ו, יג) לרבות ת"ח, וכתב המהרש"א ז"ל (בפסחים שם) על פסוק (דברים ו, ה) ואהבת את ה', גם כן לרבות ת"ח, רק שהוא נלמד מכל שכן. ולפי"ז, הפירוש כך הוא, ועבדתם את ה' לרבות ת"ח, ועבודה זו תפלה, היינו שתתפלל עבור הצדיק להמשיך עליו רחמים, ואז ובירך את לחמך ואת מימיך והסירותי מחלה מקרבך ויהיה לך כל טוב סלה:

ועבדתם את ה' אלהיכם (כג, כה). יבואר על פי שפירשנו את ה' אלהיך תירא (דברים ו, יג), היינו כשאין שום אדם אתך בבית רק הקב"ה ית"ש שהוא מלא כל העולם ואעפ"כ אתה מתייירא ממנו זו היא יראה שלימה, ואז תזכה ואותו תעבוד, יעוין שם שאין כאן מקום להאריך. וזפ"ה ועבדתם את ה', כנ"ל, אפילו אין אתך כי אם השי"ת אעפ"כ תעבוד אותו, זו היא עבדות שלימה. ואז השי"ת ילחום מלחמתך, וזהו וברך את לחמך, וברך לשון ברכים, שיכרעו לפניך לוחמ[י]ך:

עוד ועבדתם את ה', את הוא לשון איתים ומזמרות (ע' ישעיה ב, ד), שעיקר התפלה הוא בהתלהבות:

ויעל משה אל ההר ויכס הענן את ההר (כד, טו). היצר הרע נקרא הר (סוכה נב.), והצדיק נקרא משה (ע' זח"א כא:), והצדיק נלחם תמיד עם היצר הרע, והעיקר להתגבר נגדו במדת אין, וכשאדם שפל בעיניו ומוצא לעצמו תמיד חסרונו ומשמח תמיד בטובת האל אז הקב"ה משפיע עליו קדושתו ואז יכול את היצר הרע. וזפ"ה ויעל משה אל ההר, להלחם עמו ולהתגבר עליו. ובמה יכול לו, ויכס הענן את ההר, ענן לשון חשכות ואפילה, בזה מכסה על היצר הרע ויכול לו. וז"פ הגמרא (כתובות סט.) ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי כאשר פירשנו כבר יעויין שם: